

Брюксел, 30 ноември 2021 г.
(OR. en)

14534/21

CULT 113
SUSTDEV 172
ENV 942
SOC 709
EMPL 531
RECH 545
EDUC 404

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Делегациите
№ предх. док.:	13575/21
Относно:	Заклучения на Съвета относно културата, висококачествената архитектура и застроената среда като ключови елементи на инициативата „Нов европейски Баухаус“

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета относно културата, висококачествената архитектура и застроената среда като ключови елементи на инициативата „Нов европейски Баухаус“, одобрени от Съвета (Образование, младеж, култура и спорт) на заседанието му на 29–30 ноември 2021 г.

Заклучения на Съвета относно културата, висококачествената архитектура и застроената среда като ключови елементи на инициативата „Нов европейски Баухаус“

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

Като признава вече предприетите от Европейския съюз и неговите държави членки стъпки за засилване на важната роля на културата, висококачествената архитектура и застроената среда в политическия дневен ред и за гарантиране на наследството на Европейската година на културното наследство през 2018 г., както и трайното ѝ въздействие върху нашите общества и бъдещите поколения,

Като припомня основните политически референтни документи, посочени в приложението към настоящите заключения;

Въз основа на работния план за културата за периода 2019 – 2022 г., и по-специално неговия приоритет Б („Сближаване и благосъстояние“), и действията по темата „Висококачествена архитектура и застроена среда за всички“;

ПРИВЕТСТВА инициативата „Нов европейски Баухаус“ и в този контекст

ПОДЧЕРТАВА, ЧЕ

1. Архитектурата и застроената среда олицетворяват културата на миналото и настоящето, начина на живот и ценностите. Те създават фонда на бъдещото ни културно наследство и допринасят за формирането на нашите общества и идентичности.
2. Застроената среда¹ е отражение на една общност и отговорността за цялостното ѝ качество се носи от съответните органи от общественения сектор и други заинтересовани страни, които работят в тясно сътрудничество с всички граждани.

¹ Вж. определението в приложението.

3. Важно е да се гарантира, че както развитието на съществуващия сграден фонд – чрез реставрация, саниране, адаптирано повторно използване и консервация — така и създаването на нови сгради и пространства са с високо качество.
4. Архитектите, наред с другото, играят централна роля във всички фази на развитието на висококачествена архитектура и жизнена среда и следователно могат да допринесат в значителна степен за обществения интерес, като вземат предвид териториалното многообразие и нуждите на гражданското общество.
5. Културата, висококачествената архитектура² и застроената среда допринасят за постигането на целите за устойчиво развитие (ЦУР)³ на ООН по много начини. Те могат да допринесат за изпълнението на Европейския зелен пакт⁴ и неговата цел – превръщането на Европа в първия неутрален по отношение на климата континент до 2050 г.
6. Трансдисциплинарната инициатива „Нов европейски Баухаус“ съчетава три взаимносвързани измерения: естетика, устойчивост и приобщаване. Тя разчита на основан на участието подход и има за цел да включи хората в целия Съюз, включително тези от групи в неравностойно положение, в съответствие с Програмата на ООН до 2030 г. и целта на Европейския зелен пакт никой да не бъде изоставен.
7. Инициативата „Нов европейски Баухаус“ черпи вдъхновение от оригиналния „Баухаус“⁵, който още по онова време възприема цялостен, устойчив, висококачествен и приобщаващ подход към дизайна, архитектурата и изкуството.

² Както е определено от 8-те критерия на Инструмента от Давос за качество на културата на застроената среда (Baukultur).

³ Както е посочено в Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие (вж. препратката в приложението).

⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_bg

⁵ Баухаус (Ваймар, Десау и Берлин, 1919 – 1933 г.) е най-влиятелната школа за архитектура, дизайн и изкуство през 20-и век.

8. Като зачита многообразието на европейското културно наследство, инициативата „Нов европейски Баухаус“ си поставя за цел да създаде благоприятни условия за трансформирането на жизнената среда и превръщането на начина ни на живот в по-красив, устойчив и приобщаващ, наред с другото чрез иновации и висококачествена архитектура⁶, дизайн, урбанизъм и много други художествени и творчески начинания.
9. Културното и архитектурното наследство на Европа представлява важен показател за качеството на изживяването и физическото качество на нашата застроена среда. То е и силен актив, който може да вдъхновява и подхранва социалното сближаване, иновациите, трансформацията и възобновяването. Поради това инициативата „Нов европейски Баухаус“ признава значението на нашето архитектурно и археологическо наследство, ландшафти и материално и нематериално културно наследство.
10. Многоизмерният характер на висококачествената архитектура и застроената среда изисква междусекторно сътрудничество, участие, съвместно създаване и трансдисциплинарни подходи, особено по отношение на устойчивостта и съгласуваността на политиките.
11. Пандемията от COVID-19 доведе до мобилизирането на финансиране на всички равнища на управление, наред с другото, за висококачествена архитектура и застроена среда. Тези финансови средства следва да се използват по устойчив и ориентиран към качеството начин, в съответствие с принципите на Инструмента от Давос за качество на културата на застроената среда (Baukultur), препоръките на експертната група за ОМК⁷ и преразгледаните принципи на ICOMOS за качество на финансираните от ЕС интервенции с потенциално въздействие върху културното наследство⁸.

⁶ Включително вътрешна и ландшафтна архитектура и пространствено планиране.

⁷ Работна група за отворен метод на координация (ОМК), съставена от експерти от държавите членки в областта на висококачествената архитектура и застроената среда за всички.

⁸ Европейски принципи за качество на финансираните от ЕС интервенции с потенциално въздействие върху културното наследство – актуализирано издание на Международния съвет по паметниците на културата и забележителностите (ICOMOS): <https://www.icomos.org/en/about-icomos/committees/regional-activities-europe/90984-quality-principles-new-version-available>

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И КОМИСИЯТА, В РАМКИТЕ НА ТЕХНИТЕ
СЪОТВЕТНИ ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ:

12. Да препотвърдят ролята на културата и културното наследство като неразделна част от застроената и жизнената среда и като важен принос за устойчивото развитие, включително кръговата икономика, социалното и териториалното сближаване, околната среда, биологичното разнообразие и целите в областта на климата, благоденствието и благосъстоянието на всички хора в Европа.
13. Да улесняват подходящите полезни взаимодействия между инициативата „Нов европейски Баухаус“ и други процеси с участието на хората в Европа, като Конференцията за бъдещето на Европа⁹, както и с други стратегии и планове за действие, насърчаващи архитектурното и естетическото качество, като „Вълната на саниране“¹⁰, и достъпността, като [Стратегията за правата на хората с увреждания за периода 2021—2030 г.](#)¹¹
14. Да допринасят за създаването на цялостно разбиране и споделена култура на висококачествена архитектура чрез по-нататъшно повишаване на осведомеността, например чрез формално, неформално и информално образование от ранна възраст, както и чрез широко популяризиране и разпространение на информация за инициативата „Нов европейски Баухаус“ и мястото, което заемат в нея културата, висококачествената архитектура и застроената среда.
15. Да работят за цялостна, приобщаваща, трансдисциплинарна, висококачествена и дългосрочна визия за архитектурата и застроената среда чрез интегриране на различни политики и експертни знания във всички процеси, насоки и проекти за съвместно създаване, формиращи нашата жизнена среда, включително доклада на експертната група за ОМК¹².

⁹ <https://futureu.europa.eu/?locale=bg>

¹⁰ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/IP_20_1835

¹¹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=bg&pubId=8376&furtherPubs=yes>

¹² Вж. препратката в приложението.

16. Да вземат предвид основан на качеството подход, който включва принципите за качество, определени в Инструмента от Давос за качество на културата на застроената среда (Baukultur)¹³, като основа за информиран избор и вземане на решения през целия жизнен цикъл на изградените структури и планирането и управлението на ландшафта (замисъл, инвестиционни планове, механизми за финансиране, мерки за подкрепа, процеси на планиране, поддръжка, обновяване, консервация, адаптивно повторно използване, разрушаване и рециклиране).
17. Да стимулират устойчивия растеж, жизнеспособността и иновациите в европейските градски и селски райони чрез прилагане на цялостни, висококачествени критерии, методи за съвместно създаване и принципите на ICOMOS за предоставяне на финансова подкрепа от ЕС за архитектурни проекти и проекти за застроена среда, когато е целесъобразно.
18. Да насърчават оптимизацията на енергийната ефективност на съществуващия сграден фонд чрез цялостен подход, като същевременно се спазват всички критерии на Инструмента от Давос за качество на културата на застроената среда (Baukultur), включително опазването на застроеното наследство.
19. Да проучват решения за осигуряване на достъп до финансово приемливи и достойни жилища, по-специално за младите хора, навлизащи на пазара на труда, както и за други уязвими социални групи.
20. Да включват принципите на съвместно създаване, като привличат всички съответни заинтересовани страни в процесите на вземане на решения, планиране, проектиране и строителство, свързани със застроената и жизнената среда и пространственото планиране на всички съответни равнища на управление.
21. Да насърчават подход, зачитащ диалога между съществуващото културно наследство, ландшафта и съвременното творчество, включително чрез адаптивно повторно използване, когато това е уместно.

¹³ Управление, функционалност, околна среда, икономика, многообразие, контекст, усещане за място и красота.

22. Да създават благоприятни рамки за висококачествена архитектура, които да стоят в основата на правилата за възлагане на обществени поръчки, опростяването на нормативната уредба и иновативните процедури, които насърчават висококачествен подход, основан единствено на разходите, чрез следване на най-добрите практики за провеждане на публични конкурси за архитектура, ландшафтна архитектура и пространствено планиране.
23. Да продължат да насърчават и засилват осведомеността, знанията и компетентностите на лицата, отговорни за вземането на решения, и на специализираните екипи на всички съответни равнища на управление, включително технически експерти и изпълнители, за да им се даде възможност да използват висококачествени критерии и стандарти при вземането на решения, свързани с архитектурата и застроената среда за всички.
24. Да насърчават оптималното използване на съответните програми на ЕС за финансиране и на други налични инструменти за финансиране с цел:
- прилагане и повишаване на стандартите за високо качество в процесите на планиране, проектиране, строителство, консервация, реставрация, саниране и адаптивно повторно използване;
 - по-нататъшно подобряване на обучението и уменията на архитектите и имащите отношение специалисти, като например строителни инженери, ландшафтни архитекти, специалисти по териториално планиране, дизайнери, хора на изкуството, експерти в областта на културното наследство, консерватори-реставратори, природозащитници, строителни предприемачи и др., не само като специалисти в отделни професии, но и като преподаватели и изследователи с разбиране за основните предизвикателства в контекста на интегрирането на устойчивостта, качеството на опита и социалното приобщаване.
25. Да поддържат динамиката и да продължат процеса на размисъл и обмен относно културната, социалната, икономическата и екологичната роля на висококачествената архитектура и застроената среда.

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ:

26. Да подобрят съгласуваността на политиките за висококачествена архитектура и застроена среда чрез подходяща координация между всички съответни министерства и административни равнища, агенции и служби, за да се въведе основан на качеството и цялостен подход във всички политики и дейности, които оказват въздействие върху застроената и жизнената среда.
27. Да насърчават интегрирането на принципите и подходите на инициативата „Нов европейски Баухаус“ и на кръговата икономика в националните социално-икономически и териториални стратегии за развитие, включително в устойчивия дизайн и архитектура.
28. Да създават и подкрепят, на съответните равнища на управление, консултативни експертни групи, съставени от архитекти и други специалисти, като например екипите за държавна и градска архитектура¹⁴, както и основани на качеството процедури за гарантиране или засилване на включването на необходимите професионални компетентности и умения в процесите на вземане на решения с цел постигане на висококачествени резултати.
29. Да определят някой от субектите като звено за контакт на инициативата „Нов европейски Баухаус“ и да потърсят контакт с местните общности, следвайки ориентиран към местните условия подход¹⁵, за да се включат, по целесъобразност, всички членове на гражданското общество и съответните заинтересовани страни.
30. Да предоставят възможности и подходяща подкрепа на участници, които популяризират културните и качествените аспекти на застроената и жизнената среда сред всички граждани.

¹⁴ Вж. определението в приложението.

¹⁵ Вж. определението в приложението.

ПРИКАНВА КОМИСИЯТА:

31. Да способства за изпълнението на Инструмента от Давос за качество на културата на застроената среда (Baukultur) заедно с неговите осем критерия за качество в съответните инвестиции, регулаторни рамки и програми на ЕС за финансиране, и да прилага тези принципи за качество като собственик, строител и ползвател на недвижима собственост.
32. Да създава възможности за научни изследвания, изграждане на капацитет и партньорско обучение в областта на културата, висококачествената архитектура и застроената среда за всички във всички съответни програми на ЕС.
33. Да търси полезни взаимодействия между съответните съществуващи и планирани регламенти, програми и политики на ЕС с цел екологичният и цифровият преход да бъдат приведени в съответствие с принципите и целите на инициативата „Нов европейски Баухаус“ и да утвърждава интердисциплинарното сътрудничество и вземане на решения.
34. Да улеснява предоставянето на информация за и достъпа до наличните финансови инструменти в подкрепа на проекти, свързани с висококачествена жизнена среда, включително малки местни инициативи и проекти в секторите на културата и творчеството.
35. Да взема предвид географския баланс, както и географското, климатичното, икономическото, социалното и културното многообразие на ЕС при разработването и прилагането на стратегии, проекти и действия в рамките на инициативата „Нов европейски Баухаус“.
36. Да насърчава полезните взаимодействия между изкуството, архитектурата, ландшафта и вътрешната архитектура, пространственото планиране, дизайна и занаятчийството, както и иновативните модели за обучение на архитекти и други специалисти в тази област, включително обучение по авангардни цифрови технологии.

37. Да насърчава приноса на историческите обекти към подобряването на съществуващата и зараждащата се физическа среда на местните общности чрез използването на модерни цифрови технологии при документирането и представянето на застроената и жизнената среда.
38. Да засилва междусекторната осведоменост и сътрудничество чрез популяризиране на инициативата „Нов европейски Баухаус“, Декларацията от Давос и принципите на ICOMOS сред съответните сектори на политиката, особено сред секторите, участващи в оформянето на застроената и жизнената среда.
39. Да докладва редовно на Съвета и/или на неговите подготвителни органи, както и на субектите, определени като звена за контакт за инициативата „Нов европейски Баухаус“, относно напредъка по изпълнението на инициативата „Нов европейски Баухаус“ и да улеснява обмена на най-добри практики между държавите членки във връзка с последващите действия на национално равнище.
-

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ПРИЛОЖЕНИЕТО

A. РЕФЕРЕНТНИ ДОКУМЕНТИ

В този контекст Съветът на Европейския съюз припомня:

1. Член 167 от Договора за функционирането на Европейския съюз
2. Работата и доклада на групата по ОМК за висококачествена архитектура и архитектурна среда за всички (2020—2021 г.) <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd7cba7e-2680-11ec-bd8e-01aa75ed71a1/language-en>
3. Европейската харта за архитектурното наследство от 1975 г.
4. Конвенцията от Гранада от 1987 г. за опазване на архитектурното наследство на Европа
5. Европейската конвенция за ландшафта от 2000 г.
6. Резолюцията на Съвета от 12 февруари 2001 г. относно архитектурното качество в градската и селската среда (ОВ С 73, 6.3.2001 г., стр. 6)
7. Заклученията на Съвета от 13 декември 2008 г. относно архитектурата: принос на културата за устойчивото развитие (ОВ С 319, 13.12.2008 г., стр. 13)
8. Заклученията на Съвета относно работния план за културата за периода 2019—2022 г. (2018/С 460/10)
9. Заклученията на Съвета от 26 ноември 2012 г. относно управлението на културата (2012/С 393/03)
10. Съвместното изявление „Наследство, съвременна архитектура и дизайн във взаимодействие“, прието на конференцията в Рига на 13 март 2015 г.
11. Резолюцията на Общото събрание на ООН от 25 септември 2015 г. „Да преобразим света: програма до 2030 г. за устойчиво развитие“ (A/RES/70/01)

12. Програмата на ЕС за градовете – Пакта от Амстердам (стартирала през 2016 г.) (<http://urbanagendaforthe.eu/pactofamsterdam/>)
13. Съобщението на Комисията „Дългосрочна визия за селските райони на ЕС — към по-силни, свързани, устойчиви и проспериращи селски райони до 2040 г.“ – COM(2021) 345 final
14. Декларацията от Давос „Към европейска визия за висококачествена култура на застроената среда (Baukultur)“, приета на Конференцията на министрите на културата (Давос, 20—22 януари 2018 г.) (<https://davosdeclaration2018.ch/media/Context-document-en.pdf>)
15. Системата от Давос за качество на културата на застроената среда (Baukultur), публикувана през май 2021 г. (<https://davosdeclaration2018.ch/quality-system/>)
16. Новата Лайпцигска харта – „Трансформиращата сила на градовете за общото благо“, приета на неформалните срещи на министрите, организирани на 30 ноември 2020 г. (https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2020/12/12-08-2020-new-leipzig-charter-the-transformative-power-of-cities-for-the-common-good)
17. Документа на ICOMOS (Международен съвет по паметниците на културата и забележителностите) „Европейски принципи за качество на финансираните от ЕС интервенции с потенциално въздействие върху културното наследство“ (нова версия от 2021 г.) (<http://openarchive.icomos.org/id/eprint/2436/>)
18. Съобщението на Комисията от 14 септември 2021 г. „Нов европейски Баухаус: красиво, устойчиво, заедно“ (док. 11892/21 + ADD 1 + ADD 2 + ADD 3 – COM(2021) 573 final)
19. Рамковата конвенция на Съвета на Европа за стойностите на културното наследство за обществото (Конвенция от Фаро, 2005 г.) (<https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/faro-convention>)
20. Териториалната програма до 2030 г.: бъдеще за всички места“ (https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/brochures/2021/territorial-agenda-2030-a-future-for-all-places)

Б. ОПРЕДЕЛЕНИЯ

За целите на настоящите заключения на Съвета се прилагат следните определения:

- „Baukultur“ (букв. „култура на застроената среда“) е немски термин за понятие, описващо всички човешки дейности, които променят пространствата и жизнената среда по положителен начин. Той обхваща съществуващите сгради, включително паметници и други елементи на архитектурното наследство, както и дизайна и изграждането на съвременни сгради, инфраструктура, обществени пространства и ландшафти, вградени в естествената среда и свързани с нея. Baukultur се отнася и до процедури по планирането на строителни проекти, инфраструктури, градове, села и отворени ландшафти, както и до традиционни и иновативни строителни техники и методи. Избирателната употреба на думата „култура“ в термина произтича от широкото имплицитно обществено разбиране за качеството, както и за инструментите, процедурите и практиките.
- „Застроена среда“ е съществуващото пространство около хората, което те активно оформят и което на свой ред оказва въздействие върху живота и поведението им. Тя включва жизнената среда.
- „Кръгов дизайн“ означава създаване на продукти и услуги, които вече нямат жизнен цикъл с начало, средна и крайна точка. Целта е да се разработват продукти, които могат да бъдат използвани, повторно използвани и рециклирани, което води до по-малко потребление на ресурси, по-малко отпадъци и по-голяма добавена стойност за екосистемата. Кръговият дизайн е насочен към създаването на продукти и услуги за кръговата икономика.
- „Системата от Давос за качество на културата на застроената среда (Baukultur)“ е набор от инструменти, които дават възможност за определяне и оценка на качествата на културата на застроената среда на места, включващи и притежаващи в еднаква степен социални, емоционални и културни ценности и технически и функционални аспекти, с помощта на следните осем критерия: управление, функционалност, околна среда, икономика, многообразие, контекст, усещане за място и красота.

- „Жизнена среда“ е балансирана комбинация от изкуствената и естествената среда, която включва както външни, така и вътрешни пространства. Планирането и създаването на устойчива и интегрирана жизнена среда (градски или, в по-широк план, пространствен дизайн) включва дейности по планиране и проектиране (включително пространствено планиране, архитектура, ландшафтна архитектура), строителни дейности и пространствено координиране на други решения, свързани с пространството (като възможности за придвижване и мобилност, комунални услуги, селско стопанство и др.) с цел подобряване на жизнената среда за възможно най-голям брой хора чрез пространствени решения.
 - „Ориентиран към местните условия подход“ е подход, който е насочен към специфичните условия на дадено място и привлича общността и широк кръг местни организации от различни сектори като активни участници в тяхното разработване и прилагане.
 - „Екипите за държавна и градска архитектура“ са екипи от архитекти в рамките на публичните администрации, чиято мисия е да ръководят проектирането и да предоставят стратегически консултации на правителството, за да се подобри дизайнът на обществените сгради, да се повиши качеството на пространството и да се насърчи културата на „развитие на мястото“.
-